

Rapport
Uitgebreide Opleidingsbeoordeling

hbo master Leren en Innoveren

Driestar Educatief

Inhoud van het verslag

1. Samenvatting van de beoordeling	2
2. Proces van beoordeling	5
3. Overzicht van de opleiding.....	7
3.1 Basisgegevens van de opleiding.....	7
3.2 Korte beschrijving van de instelling.....	8
3.3 Beschrijving van de beoogde eindkwalificaties	8
3.4 Beschrijving van het programma.....	9
4. Overzicht van beoordelingen.....	10
5. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard.....	11
5.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	11
5.2 Standaard 2: Oriëntatie van programma.....	13
5.3 Standaard 3: Inhoud van programma	14
5.4 Standaard 4: Vormgeving van programma.....	16
5.5 Standaard 5: Afstemming op instromende studenten	17
5.6 Standaard 6: Studeerbaarheid van programma.....	18
5.7 Standaard 7: Omvang en duur van programma.....	19
5.8 Standaard 8: Personeelsbeleid	19
5.9 Standaard 9: Kwalificaties van personeel.....	20
5.10 Standaard 10: Omvang van personeel	21
5.11 Standaard 11: Huisvesting en voorzieningen	22
5.12 Standaard 12: Informatievoorziening en studiebegeleiding	22
5.13 Standaard 13: Evaluaties	23
5.14 Standaard 14: Verbetermaatregelen	23
5.15 Standaard 15: Betrokkenheid van stakeholders.....	24
5.16 Standaard 16: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	25
Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek	28
Bijlage 2: Bestudeerde documenten	29
Bijlage 3: Bestudeerde eindwerken	30
Bijlage 4: Samenstelling visitatiepanel	31
Bijlage 5: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	33

1. Samenvatting van de beoordeling

Op dinsdag 29 oktober visiteerde een panel van deskundigen de opleiding hbo master Leren en Innoveren met als penvoerder Driestar Educatief. Tijdens deze visitatie is een uitgebreide opleidingsbeoordeling uitgevoerd tegen het licht van het NVAO-beoordelingskader ten behoeve van de opleidingsaccreditatie.

In de voorliggende samenvatting zijn de voornaamste bevindingen, overwegingen en conclusies gegeven van het panel.

Het panel concludeert dat de opleiding aan de beoordeelde kwaliteitseisen tegemoetkomt. Het panel stelde daarbij vast dat de opleiding de aanbevelingen uit de vorige visitatie in november 2008 ter harte heeft genomen. Zo heeft de opleiding onder meer een scherpere selectie gemaakt van de voorgeschreven literatuur en heeft zij de relatie met de lectoraten verdiept.

Het doel van de opleiding is in de ogen van het panel legitiem voor dit vakgebied. De opleiding heeft de doelstellingen en eindkwalificaties goed uitgewerkt en het competentieprofiel wordt herkend en erkend door studenten, alumni en het werkveld. De afgestudeerden worden opgeleid vanuit een christelijke inspiratie. De eindkwalificaties zijn in overeenstemming met het masterniveau en gelegitimeerd door het beroepenveld. Wel acht het panel het raadzaam dat de opleiding de onderzoeks- en innovatietraditie waarin zij wil werken, nader expliciteert.

Alle eindkwalificaties zijn in het programma opgenomen. De structuur van het programma is geschikt om de inhoud over te dragen aan de studenten. In de leerlijnen komen de te verwerven theoretische kennis en de vertaling daarvan naar de praktijk van de onderwijsinnovatie, het onderzoek en de persoonlijke ontwikkeling van de student naar voren. Duidelijker keuzes te maken voor toe te passen onderzoeks- en innovatiemethoden is voor de opleiding een uitdaging. De oriëntatie op de christelijke identiteit is stevig in het programma verankerd. De literatuur die voorgeschreven is inhoudelijk relevant en van hbo-masterniveau. De opleiding besteedt veel zorg aan de actualisering en verbetering van het programma. Als gevolg van de aan de praktijk ontleende leervraag en het grote aandeel van het programma in de beroepspraktijk, is de relatie met de beroepspraktijk hecht. De opleiding slaagt er ook voldoende in de studenten in aanraking te brengen met inzichten en ontwikkelingen in het buitenland.

De toelatingseisen en -procedure acht het panel effectief voor het beoogde competentieprofiel. De opleiding laat vooral kandidaten toe die een reële kans op slagen hebben. Het toesnijden van het onderwijs op de eigen leervraag doet in hoge mate recht aan eigen mogelijkheden van iedere student. Op basis van de eigen leervraag kunnen studenten een in hoge mate op hun individuele mogelijkheden afgestemd leertraject afleggen waardoor zij tevens hun persoonlijke leerdoelen kunnen realiseren. De studenten behalen binnen deze individueel georiënteerde aanpak niettemin dezelfde voor deze HBO-master vastgestelde eindkwalificaties, omdat zij allen aan de leerdoelen van de modules moeten voldoen die tot die eindkwalificaties leiden.

De interactie tussen de zelfstudie en de contacturen is krachtig door de voorbereidingsopdrachten en de afsluitende opdrachten rond de bijeenkomsten. Mede door de individuele oriëntatie is het programma studeerbaar voor de studenten, ook al ervaren zij het als een zware studie. De opleiding stelt veel in het werk om de studeerbaarheid van het programma te bevorderen. De opleiding voldoet daarnaast aan de wettelijke eisen van duur en omvang.

Het panel heeft een enthousiast team ontmoet dat betrokken is, zich wil inzetten en kritisch kijkt naar mogelijke verbeteringen. De organisatie van de opleiding is weloverwogen waarbij de studieleader een op de eerste plaats coördinerende functie heeft. Het personeelsbeleid rond de aanstelling en scholing van docenten is voldoende. De docenten komen tegemoet aan de eisen van vakinhoudelijke kennis en didactische vaardigheden. De professionaliteit van docenten kan nog aan kracht winnen door op de master gerichte ontwikkelingsonderwerpen in persoonlijke ontwikkelingsplannen op te nemen, door gerichte trajecten op het gebied van onderzoek en innovatie en door geïnstitutionaliseerde promotietrajecten. Het panel acht het aantal docenten toereikend voor de opleiding maar ook kwetsbaar vanwege de geringe omvang. Die kwetsbaarheid komt met name naar voren bij de studieleader en de docent voor de onderzoekslijn.

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn naar behoren. De informatievoorziening en de studiebegeleiding bevorderen de studievoortgang en sluiten aan op de behoefte van de studenten. Wel merkt het panel op dat de toegang tot de digitale bestanden verder te optimaliseren is.

Het panel beoordeelt het systeem van kwaliteitszorg van de opleiding als toereikend. De systematiek van de evaluaties binnen dat systeem is regelmatig en verzekert dat eventuele omissies binnen de opleiding aan het licht komen en ook opgelost worden. Wel zou de nadere concretisering van streefdoelen onder meer wat het studierendement en opleidingsniveau van de docenten betreft de opleiding verder kunnen versterken. De opleiding heeft in de loop der jaren een aantal verbeteringen aangebracht. Belangrijke voorbeelden daarvan zijn de verbeteringen in de structuur van het programma in 2012 en de verbetering van de toetsing en beoordeling in 2013. De studenten en de docenten zijn via de opleidingscommissie en in de vorm van evaluaties bij de kwaliteitszorg van de opleiding betrokken. De opleiding onderhoudt voldoende voeling met het beroepenveld. Wel adviseert het panel de opleiding uit te werken hoe zij contacten kan versterken met haar afgestudeerden.

Het panel acht het toetsbeleid geschikt. De taken van de examencommissie, het intercollegiale overleg over de toetsing en het vier-ogenprincipe bij het beoordelen van alle toetsen waarborgen de kwaliteit. Het panel acht de toetsvormen, het systeem van formatieve toetsing, de feedback op opdrachten en de formats van de beoordeling positief. De opleiding kan winst boeken bij de uitwerking van enkele formele zaken rond toetsing. Onder meer zouden de beslisregels voor de beoordeling verder ontwikkeld kunnen worden. Tevens bepleit het panel een uitgewerkt en vastgesteld beleid te voeren als het gaat om het afstuderen alleen of in tweetallen, mede gelet op de individuele oriëntatie van de studie. Ook adviseert het panel de opleiding te onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is de implementatie van een innovatie of ontwikkeling geheel of gedeeltelijk binnen de opleiding te laten plaatsvinden.

Het panel heeft alle tien mastertheses die tot nu toe zijn geschreven, bestudeerd. Dat zijn theses van studenten die afgestudeerd zijn in 2011 en 2012. Deze zijn dus geschreven en beoordeeld op basis van criteria die golden voor de eerder besproken ingrijpende aanpassingen in het curriculum en de toetsing. Daarnaast heeft het panel de afzonderlijke toetsen van de modules nauwkeurig bestudeerd. Van de door het panel bestudeerde theses zijn er drie door het panel als onvoldoende beoordeeld. Over het algemeen bleek het panel ook dat de becijfering van de theses toentertijd te hoog was. De opleiding heeft zelf ingezien dat een verandering en verbetering nodig waren. Het panel is ervan overtuigd dat de toepassing van de nieuwe beoordelingssystematiek die nu voor de masterthesis geldt, zal zorgen voor een adequate beoordeling ervan op de eisen die zijn te stellen aan een masterthesis voor deze opleiding. Zoals gezegd, hangt het afstuderen niet alleen af van de thesis maar ook van de toetsen van de overige modules. Al deze toetsen moeten voldoende zijn, wil de student kunnen afstuderen.

Het panel komt tot de conclusie dat het niveau van alle toetsen die zijn bestudeerd, het niveau van de hbo-master op dit vakgebied voldoende weerspiegelt. Samengevat, is het panel van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en adequaat kan aantonen dat de studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. De vertegenwoordigers van het beroepenveld waarmee het panel sprak, lieten weten dat de afgestudeerden binnen hun scholen en instellingen bijzonder gewaardeerd worden.

Het panel dat de opleiding hbo master Leren en Innoveren (deeltijd) van Driestar Educatief heeft getoetst aan het NVAO-beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling adviseert de NVAO over te gaan tot accreditatie van de opleiding met het oordeel voldoende.

Rotterdam, 16 december 2013

dr. J.J.M. Geldens
voorzitter

drs. W.J.J.C. Vercouteren RC
secretaris

2. Proces van beoordeling

Certiked VBI heeft van de Driestar Educatief te Gouda het verzoek ontvangen een beoordeling uit te voeren van de opleiding hbo master Leren en Innoveren, in het kader van de NVAO-accreditatieprocedure.

Het visitatiepanel bestond uit de volgende personen:

- Mevrouw dr. J.J.M. Geldens (voorzitter);
- De heer dr. mr. H.L. Popeijus (deskundige);
- De heer prof. dr. P. Van Petegem (deskundige);
- De heer B. van Os BSc (student).

De heer drs. W.J.J.C. Vercouteren RC trad op als procescoördinator/secretaris.

Certiked heeft namens de opleiding de samenstelling van het visitatiepanel ter goedkeuring voorgelegd aan de NVAO. De NVAO heeft haar goedkeuring verleend.

De procescoördinator/secretaris heeft voorafgaande aan het locatiebezoek overleg gevoerd met de opleiding over een aantal formele zaken, zoals de datum en de agenda van het locatiebezoek, de eisen te stellen aan de kritische reflectie, de aan te leveren bijlagen, de bij het locatiebezoek ter inzage te leggen documenten en de lijst van de meest recente eindwerken.

De procescoördinator/secretaris heeft namens het panel alle eindwerken opgevraagd. Dat waren er sinds het begin van de opleiding in totaal tien. Eén van deze eindwerken is geschreven door twee studenten.

Tijdig voorafgaande aan het locatiebezoek heeft het panel de kritische reflectie, inclusief de bijlagen en een selectie van eindwerken van de opleiding ontvangen. Elk van de leden van het panel heeft de kritische reflectie en een aantal van de eindwerken bestudeerd. Bij de beoordeling van deze eindwerken is uitgegaan van de Richtlijn Afstudeerwerken van de NVAO.

Ieder van de leden van het panel heeft vragen geformuleerd ten behoeve van het locatiebezoek. Via persoonlijke en telefonische gesprekken tussen de leden en de procescoördinator/secretaris zijn de aandachtspunten en vragen voor het locatiebezoek nader uitgewerkt tot een leidraad voor de te voeren gesprekken.

Het locatiebezoek vond plaats op 29 oktober 2013 en verliep volgens de vooraf opgestelde agenda. Het panel heeft met alle geledingen van de opleiding kunnen spreken. Ook heeft het panel een open spreekuur ingesteld. Daarvoor heeft zich overigens niemand aangemeld. In het besloten overleg tijdens het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen gewogen en de overwegingen opgesteld. Het panel heeft vervolgens het eindoordeel over de opleiding opgesteld. Na afloop van het locatiebezoek heeft de voorzitter op hoofdlijnen het oordeel aan het management van de opleiding kenbaar gemaakt.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris een conceptrapport van bevindingen, overwegingen en conclusies opgesteld. De leden van het panel hebben daarop hun commentaar gegeven. Nadat de secretaris deze opmerkingen had verwerkt, heeft hij het conceptrapport voor feitelijke onjuistheden aan de opleiding voorgelegd. Na verwerking hiervan is het definitieve rapport aan de opleiding verzonden.

Gezien de bestudeerde documentatie en in het licht van de gevoerde gesprekken met de betrokkenen bij de opleiding heeft het visitatiepanel de overtuiging zich een betrouwbaar oordeel over de kwaliteit van de opleiding te hebben kunnen vormen.

3. Overzicht van de opleiding

3.1 Basisgegevens van de opleiding

De hieronder vermelde administratieve en kwantitatieve gegevens zijn ontleend aan het Croho-register en de kritische reflectie van de opleiding.

Administratieve gegevens van de opleiding

Naam opleiding in Croho: M Leren en Innoveren
Registratienummer in Croho: 44135
Oriëntatie en niveau opleiding: hbo master
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: geen
Locatie: Gouda
Varianten: deeltijd

Administratieve gegevens van de instelling

Naam instelling: Driestar Educatief
Status instelling: bekostigd

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Rendement van de drie cohorten in percentages			
Cohort	2009	2010	2011
Rendement	53,8%	80,0%	n.v.t.

N.B.1 Het rendement is conform de NVAO-definitie van rendement, zijnde het aantal studenten dat de opleiding afrondt binnen de nominale studieduur plus één jaar.

N.B.2 In 2011 zijn geen studenten aan de opleiding begonnen.

Capaciteiten docenten

Hoogste opleidingsniveau vaste docenten in percentages (N=7)	
Docenten met een masterdiploma (5 personen)	71,4%
Docenten die gepromoveerd zijn (1 persoon)	14,3%

In 2012/2013 is de gerealiseerde student-docentratio 21 : 1.

Gemiddeld aantal contacturen per week van studiejaar 1 en 2	
Studiejaar 1	5,5 uur/week
Studiejaar 2	6,7 uur/week

3.2 Korte beschrijving van de instelling

De opleiding wordt aangeboden door Driestar Educatief in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede en de Gereformeerde Hogeschool in Zwolle. Driestar Educatief is penvoerder. De betrokkenheid van de andere hogescholen krijgt met name vorm in overleg over de inrichting en positionering van de opleiding. Driestar Educatief is verantwoordelijk voor de algehele opzet en uitvoering van de opleiding. Ook de bijeenkomsten vinden in het gebouw van deze instelling plaats. De docenten zijn van de drie samenwerkende hogescholen afkomstig.

Driestar Educatief bestaat niet alleen uit de hogeschool maar ook uit Driestar Onderwijsadvies en Driestar Managementadvies. In het strategische beleidsplan is de missie als volgt geformuleerd: Driestar Educatief inspireert, vormt en ondersteunt (aankomende) leraren en scholen om goed reformatorisch en protestants-christelijk onderwijs te geven. Het ideaal is een school die de kernopdracht van christelijk onderwijs gestalte geeft, waar geïnspireerde christelijke leraren werken, waar leerlingen werken in inspirerende leeromgevingen, waar leerlingen die dat nodig hebben extra zorg en aandacht ontvangen, die goed bestuurd en geleid wordt en die ouders ziet als belangrijkste partner en hen ondersteunt bij de opvoeding.

Driestar Educatief werkt vanuit de overtuiging dat de Bijbel de blijvend vitale Bron is die de basisrichtlijnen geeft voor onderwijs en opvoeding. De instelling ziet het als haar opdracht om onderwijsontwikkelingen telkens opnieuw vanuit deze richtlijnen te doordenken en in de samenleving het eigen geluid van het protestants-christelijk en reformatorisch onderwijs te laten horen. Die opdracht weegt des te meer in een omgeving waarin niet de Bijbel, maar de mens zelf als norm wordt gezien. De kennis die de instelling ontwikkelt ligt steeds op het snijvlak van theoretische doordenking en praktische toepassing. De instelling vindt het van belang dat nieuwe kennis tot stand komt in nauwe samenwerking met het werkveld en andere instellingen, ook over de landsgrenzen heen

De opleidingen die Driestar Educatief aanbiedt, zijn de bacheloropleidingen Leraar Basisonderwijs (Pabo), Leraar Voortgezet Onderwijs (Economie, Duits, Engels, Nederlands, Geschiedenis en Wiskunde), Pedagogiek en de masteropleidingen Leren en Innoveren en Educational Leadership. Er studeren in totaal ruim 1.300 studenten aan de hogeschool en er zijn bijna 300 medewerkers werkzaam bij Driestar Educatief als geheel. Er zijn om en nabij 120 docenten werkzaam bij de hogeschool.

3.3 Beschrijving van de beoogde eindkwalificaties

De eindkwalificaties die de opleiding nastreeft, luiden als volgt. De master Leren en Innoveren:

- Heeft oog voor zijn eigen rol in de organisatie en in veranderingsprocessen en kan zo nodig zijn handelingen variëren en heeft in het bijzonder oog voor levensbeschouwelijke concerns bij zichzelf en bij anderen (Interpersoonlijke competentie).
- Is in staat op basis van zijn pedagogische kennis, in het bijzonder zijn pedagogische opvatting vanuit christelijk denken en vanuit een kritische verwerking van de protestants-christelijke onderwijstraditie, het leerproces van leerlingen te optimaliseren en de effectiviteit van veranderingen met betrekking tot het pedagogisch klimaat op school of binnen de organisatie en de leerprestaties van leerlingen te beoordelen en te verbeteren en christelijke identiteitsaspecten (van de organisatie) daarin te verdisconteren (Pedagogische competentie).

- Is in staat om systematisch de effectiviteit en de kwaliteit van het bestaande onderwijs te beoordelen. Hij initieert nieuwe werkvormen, materiaalontwikkeling, begeleidingsmodellen en toetsvormen, behorend bij onderwijsveranderingen. Hij kan daarbij ook collega's begeleiden en scholen, integreert daarin christelijke grondhoudingen en betreft daarbij pedagogische overwegingen vanuit het christelijk denken (Didactische competentie).
- Weet onderwijsveranderingen doelgericht en met gevoel voor verhoudingen te begeleiden en bovendien met gevoel voor levensbeschouwelijke concerns (Organisatorische competentie).
- Draagt bij aan het creëren en organiseren van leergemeenschappen binnen de organisatie, gericht op concrete gedeelde en gedragen resultaten en zelfsturing van het team (Teamontwikkelingscompetentie).
- Herkent en erkent de belangen van externe betrokkenen bij het onderwijs en (veranderingsprocessen binnen) de organisatie en kan hier evenwichtig mee omgaan en weet deze te verbinden met een christelijke visie en missie van de organisatie (Omgevingscompetentie).
- Is zich bewust van zijn taken en bevoegdheden en zijn verantwoordelijkheid richting leerlingen, ouders en collega's en zijn kwetsbare positie daarin. Hij is in staat om het bestaande onderwijs en veranderingen adequaat te voorzien van onderzoek om evidence op te bouwen met betrekking tot de leereffecten van zijn onderwijs op korte en lange termijn. De master is in het bijzonder in staat de levensbeschouwelijke reflectie een plaats te geven en een christelijke levens- en wereldbeschouwing te verbinden met de wijze waarop hij onderzoek en wetenschap in zijn professie een plek geeft (Reflectie- en onderzoekscompetentie).

3.4 Beschrijving van het programma

In de onderstaande tabel zijn de programma-onderdelen van de opleiding en de daaraan toegekende EC's weergegeven.

Programmaonderdelen Masteropleiding Leren en Innoveren	Aantal EC
Leraar en leren (themalijn 1)	5,00 EC
Onderzoek	5,00 EC
Tutoraat	5,00 EC
Innoveren in organisaties (themalijn 2)	5,00 EC
Onderzoek	5,00 EC
Tutoraat	4,00 EC
<i>Totaal eerste jaar</i>	<i>29,00 EC</i>
School en omgeving (themalijn 3)	5,00 EC
Onderzoek	5,00 EC
Tutoraat	3,75 EC
Internationale studiereis	3,50 EC
Leren en innoveren in internationale context (themalijn 4)	4,00 EC
Onderzoek	6,00 EC
Tutoraat	3,75 EC
<i>Totaal tweede jaar</i>	<i>31,00 EC</i>
<i>Totaal opleiding</i>	<i>60,0 EC</i>

4. Overzicht van beoordelingen

Standaard	Oordeel
Standaard 1. Beoogde Eindkwalificaties	Voldoende
Standaard 2. Oriëntatie van programma	Voldoende
Standaard 3. Inhoud van programma	Voldoende
Standaard 4. Vormgeving van programma	Goed
Standaard 5. Afstemming op instromende studenten	Goed
Standaard 6. Studeerbaarheid van programma	Goed
Standaard 7. Omvang en duur van programma	Voldoende
Standaard 8. Personeelsbeleid	Voldoende
Standaard 9. Kwalificaties van personeel	Voldoende
Standaard 10. Omvang van personeel	Voldoende
Standaard 11. Huisvesting en voorzieningen	Voldoende
Standaard 12. Informatievoorziening en studiebegeleiding	Voldoende
Standaard 13. Evaluaties	Voldoende
Standaard 14. Verbetermaatregelen	Voldoende
Standaard 15: Betrokkenheid van stakeholders	Voldoende
Standaard 16: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Opleiding	Voldoende

5. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard

5.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft de inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen

Bevindingen

De opleiding streeft ernaar de studenten op te leiden tot inspirator in de school of in de instelling en tot specialist die leerprocessen optimaliseert, onderwijs innoveert en kritisch reflecteert op het eigen handelen. Bij de leerprocessen gaat het behalve om het leren van leerlingen ook om de reflectie op het handelen van docenten en het onderzoek in de school of de instelling. Bij innovatie gaat het naast het innoveren van onderwijs ook om het innoveren van de identiteit. De afgestudeerden zijn voorbeeld en begeleider en zien toe op het realiseren van de beoogde doelen. Als inspirator zijn zij geïnspireerd door en inspirerend voor hoogwaardig christelijk onderwijs.

De opleiding heeft deze ambities geconcretiseerd in een drietal doelstellingen. Deze zijn geformuleerd in termen van de kwalificaties van de afgestudeerden. De afgestudeerden zijn in staat:

- kritisch te reflecteren op het eigen handelen: zij zijn specialisten die de kwaliteit van hun vak hooghouden;
- leerprocessen te optimaliseren: optimaliseren van het leren van leerlingen en de inbreng van de docenten daarbij;
- onderwijs te innoveren: innoveren van het onderwijs en van de identiteit.

Bij deze doelstellingen horen de rollen die de afgestudeerden in hun beroepspraktijk dienen te spelen te weten een:

- voorbeeldrol: de afgestudeerden zijn excellente docenten die bekwaam handelen kunnen modelleren;
- begeleidende rol: de afgestudeerden zijn bekwame begeleiders voor collega's en adviseurs voor de schoolleiding op het gebied van het innoveren van het onderwijs;
- onderzoekende rol: de afgestudeerden zijn kundige onderzoekers die onder andere het effect van interventies kunnen onderzoeken.

Het is hieruit duidelijk dat de afgestudeerden zich met name op drie kwaliteiten moeten onderscheiden, zijnde (1) onderwijs verzorgen en vernieuwen, (2) verbeteren van onderwijs en (3) innoveren en onderzoeken van onderwijs. Van de afgestudeerden wordt verwacht dat zij deze kwaliteiten zowel op het niveau van de klas als op het niveau van de school ten toon spreiden.

De doelstelling van de opleiding is niet primair om zeer goede leraren op te leiden die het uitstekend doen voor de klas maar eerder om onderwijsexperts ofwel change agents op te leiden die een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling en vernieuwing van onderwijsprocessen in de school. De afgestudeerden dienen een voortrekkersrol in hun school te vervullen die een klimaat van vernieuwing en verbetering van het onderwijs in de school tot gevolg heeft. Hiermee is de opleiding specifiek gericht op onderwijskundige vraagstukken van vooral klasoverstijgende aard. In de uitwerking van de doelstellingen en rollen is nadrukkelijk de eigen christelijke identiteit van de opleiding verwerkt.

De doelstellingen zijn verwerkt tot eindkwalificaties (zie voor het overzicht daarvan § 3.3) die op hun beurt uitgewerkt zijn in concrete elementen van kennis, toepassing van kennis, oordeelsvorming, communicatieve vaardigheden en leervaardigheden. De nadere concretisering in termen van eindkwalificaties en de onderverdeling daarvan in moduledoelen is met name bedoeld om sturing te geven aan het programma en na te kunnen gaan of de eindkwalificaties in dat programma worden gerealiseerd.

De opleiding heeft de eindkwalificaties vergeleken met de Dublin-descriptoren om vast te stellen of de eindkwalificaties overeenkomen met het masterniveau. Daartoe heeft de opleiding een schematisch overzicht gemaakt waarin de eindkwalificaties zijn gelegd naast de vijf Dublin-descriptoren. Uit de beoordeling van deze matrix stelt het panel vast dat de eindkwalificaties alle Dublin-descriptoren afdekken.

De eindkwalificaties zijn afgestemd op de vereisten van de Wet BiO (Wet Beroepen in het Onderwijs) en zijn ook in lijn met het rapport van de Vereniging Hogescholen uit 2006 over het competentieprofiel van de master Leren en Innoveren. Door deze afstemming is de invloed van het relevante beroepenveld op de eindkwalificaties gewaarborgd. De wet BiO geeft de eisen voor onderwijsgevendens aan en het competentieprofiel is mede gebaseerd op de raadpleging van vertegenwoordigers vanuit het werkveld. Zowel de onderzoeks- als de innovatieoriëntatie van de master komt zichtbaar terug in de doelen waaraan de afgestudeerden moeten voldoen.

Overwegingen

Het doel van de opleiding is in de ogen van het panel legitiem voor een opleiding in dit vakgebied. De opleiding heeft de zaken die voor de afgestudeerden relevant zijn, in de doelstellingen opgenomen. Het panel heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding de doelstellingen en eindkwalificaties heeft uitgewerkt. Het competentieprofiel wordt herkend en erkend door studenten, alumni en het werkveld.

Het panel heeft kunnen constateren dat de afgestudeerden worden opgeleid vanuit een christelijke inspiratie en de studenten en alumni bevestigden de aanwezige aandacht voor eigen identiteit waardevol te achten.

De lijn die loopt van het doel van de opleiding via de doelstellingen naar de eindkwalificaties is naar het oordeel van het panel voldoende uitgewerkt en ononderbroken. Met andere woorden, de eindkwalificaties en de concrete criteria daarbinnen zijn een goede afspiegeling van de doelstellingen. Het panel beoordeelt de eindkwalificaties van de opleiding als zijnde in overeenstemming met het niveau van deze hbo-master. Ook heeft het panel vastgesteld dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van het beroepenveld en in die zin zijn gelegitimeerd.

Een nadere verheldering van de onderzoeks- en innovatietraditie die de opleiding voor ogen heeft en waarvoor de opleiding staat, is voor de opleiding een uitdaging.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 1 Beoogde eindkwalificaties als voldoende.

5.2 Standaard 2: Oriëntatie van programma

Standaard 2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De opleiding is gericht op de verbinding met de beroepspraktijk. De studenten worden geacht hun studie te richten op een zelf te formuleren leervraag, die aan de beroepspraktijk is ontleend en die te maken heeft met het door hen gewenste functioneren in de beroepspraktijk. Het panel waardeert deze aanpak gezien het gegeven dat de studenten in deeltijd studeren en een groot deel van de opleiding volgen in de beroepspraktijk van hun school of instelling. In veel van de formatieve en summatieve opdrachten die ze krijgen, dienen zij de beroepspraktijk te betrekken en de relatie tussen theorie en praktijk inzichtelijk te maken.

Daarbij is de opleiding van oordeel dat de studenten in hoge mate zelf verantwoordelijk zijn voor het leerproces in de praktijk. De studenten leggen daarover verantwoording af in het portfolio dat zij in het kader van de tutoraatslijn opstellen. Het portfolio is onderdeel van de periodieke, individuele gesprekken (eenmaal per semester) tussen de student en de tutor.

De opleiding besteedt de nodige aandacht aan de internationale dimensie van het vakgebied en aan de ontwikkelingen die zich in het buitenland voordoen. Zo omvat themalijn 4 Leren en innoveren in internationale context (4 EC). In het programma is verder een internationale studiereis (3,5 EC) waarin de waarden en normen van het onderwijs in andere landen worden gezocht. De literatuur die de opleiding voorschrijft, is voor ongeveer 50% internationale (Engelstalige) literatuur. Opvallend was echter dat in de uitwerking van themalijn 4 vrijwel geen concrete aanwijzingen zichtbaar zijn waaruit aandacht blijkt voor de wijze waarop en de context waarin leraren in andere landen hun onderwijs innoveren.

Wel geven gastdocenten uit onder meer het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika college waarbij zij het vakgebied vanuit hun buitenlandse perspectief benaderen. Ook hebben de studenten enkele weken voor de visitatie posterpresentaties gehouden ten overstaan van docenten en studenten van de Universiteit van Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Overwegingen

Als gevolg van de aan de praktijk ontleende leervraag en het grote aandeel van het programma dat deze deeltijdstudenten in hun beroepspraktijk vormgeven, acht het panel de relatie met de beroepspraktijk hecht. Zowel in de opdrachten ter voorbereiding op de bijeenkomsten (colleges en contactonderwijs) als in afsluitende opdrachten ter afsluiting van de modules leggen de studenten de relatie tussen de theoretische inzichten die zij aangereikt krijgen en de toepassing daarvan in de beroepspraktijk.

Het panel concludeert dat de opleiding er voldoende in slaagt op uiteenlopende manieren de studenten in aanraking te brengen met inzichten en ontwikkelingen op het vakgebied in het buitenland. Aandacht voor internationale ontwikkelingen biedt in de ogen van het panel een verrijking van de kennis en inzichten die de studenten op het vakgebied verwerven. Als gevolg daarvan leren de studenten niet alleen de beroepspraktijk in eigen land maar maken ze ook kennis met de praktijk in andere landen. In de uitwerking van themalijn 4 zou de opleiding daarbij nog nadrukkelijker aandacht kunnen besteden aan de wijze waarop en de context waarin de leraren in andere landen hun onderwijs innoveren.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 2 Oriëntatie van programma als voldoende.

5.3 Standaard 3: Inhoud van programma

Standaard 3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

De oriëntatie op leren en identiteit zijn binnen het programma stevig verankerd. Ook de oriëntatie op onderzoek en innovatie zijn binnen het masterprogramma aanwezig.

De opleiding heeft de leerdoelen en de inhoud van de modules op een fijnmazige wijze afgestemd op de eindkwalificaties en de criteria waarin deze zijn onderverdeeld. Deze relaties tussen eindkwalificaties en programma zijn in een uitgewerkt overzicht zichtbaar gemaakt. Voor elk van de themalijnen (in mindere mate voor module 4) en de bijeenkomsten binnen de modules zijn ook leerdoelen opgesteld die ook sturend zijn voor de opdrachten. Het panel heeft wel opgemerkt dat de opbouw in complexiteit van competenties (kennis, vaardigheden, houding) ten aanzien van de vier themalijnen en de onderzoeks- en tutoraatslijn aanwezig zijn maar dat de doelen nog verdere consistentie behoeven. Zo waren enkele doelen van colleges van themalijn 2 en 3 niet compleet. Het is eerder wenselijk om van alle leerlijnen alleen de overkoepelende doelen te noemen.

De inhoud van het programma kan niet los gezien worden van de structuur. In deze structuur zijn vier semesters en drie leerlijnen onderscheiden. Deze leerlijnen zijn achtereenvolgens de themalijn, de tutoraatslijn en de onderzoekslijn. In de themalijn krijgen de studenten thema's aangeboden die voor de ontwikkeling en de vernieuwing van het onderwijs in de school van belang zijn (zie voor de thema's § 3.4). In elk semester wordt één thema aangesneden. De studenten krijgen in boeken, artikelen en tijdens de bijeenkomsten theoretische concepten aangereikt die zij moeten doorgronden en vervolgens dienen toe te passen in de door hen te maken opdrachten. De onderzoekslijn heeft onder meer tot doel de studenten te leren methoden en techniek van praktijkgericht onderzoek te beheersen. Het gaat daarbij nadrukkelijk om praktijkgericht onderzoek op onderwijskundig gebied waarvan de resultaten zijn over te brengen op anderen. In de onderzoekslijn werken de studenten in stappen toe naar de masterthesis ter afsluiting van het programma. De tutoraatslijn is bedoeld om de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de studenten te bevorderen om mede op grond van de voortschrijdende kennis en inzichten uit de andere leerlijnen een hoger niveau van persoonlijke en professionele bekwaamheid te bereiken.

Als vervolg op evaluaties onder docenten en studenten en na oriëntatie bij andere opleidingen op hbo-masterniveau van de drie samenwerkende hogescholen heeft de opleiding in 2011 besloten tot de herijking van het curriculum. Dat is in 2012 uitgevoerd. De eindkwalificaties zijn niet veranderd maar de vakinhoud wordt nu in grotere eenheden aangeboden om de tot dan toe bestaande complexiteit te verminderen. Ook is nieuwe kennis van de lectoraten Onderwijs en Identiteit en Christelijk Leraarschap in het programma verwerkt. Daarnaast is de ruimte voor de zelfstandige ontwikkeling van de studenten vergroot.

Bij het opdoen van kennis, het ontwikkelen van vaardigheden en het integreren daarvan in de gewenste competenties staat de eerder genoemde eigen leervraag van de student voorop. De student wordt geacht bij het begin van zijn of haar studie aan de opleiding een leervraag geformuleerd te hebben, die ook wordt onderschreven door de directie van de school waar de student werkzaam is. Het is daarbij niet de bedoeling dat deze leervraag alleen of vooral van de school uitgaat. De student moet zich namelijk met de leervraag kunnen vereenzelvigen in plaats van deze te beschouwen als een opdracht van de school waar hij of zij werkzaam is. Op basis van de leervraag stelt iedere student een persoonlijk profiel op. De leervraag bepaalt binnen dat profiel vervolgens het leertraject van de student, dat via opdrachten aan het einde van de modules uitmondt in de masterthesis. Ieder van de studenten doorloopt aldus een sterk individueel programma waarbij de eisen binnen de modules overigens voor alle studenten dezelfde zijn.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat alle eindkwalificaties in het programma zijn terug te vinden. De opleiding heeft op een weloverwogen wijze de relaties tussen de eindkwalificaties en het programma vastgelegd. Als gevolg daarvan is het programma ook voldoende af te stemmen op de effecten van mogelijke veranderingen in de eindkwalificaties.

De structuur van het programma is naar het oordeel van het panel voldoende gedegen en overzichtelijk. Het panel acht deze structuur geschikt om de inhoud van het programma adequaat over te dragen aan de studenten. De thema's in de inhoudelijke themalijn hebben een centrale plaats in de semesters en beïnvloeden mede de leeractiviteiten in de onderzoekslijn en de tutoraatslijn. In de drie leerlijnen komen de te verwerven theoretische kennis en de vertaling daarvan naar de praktijk van de onderwijsinnovatie, het onderzoek en de persoonlijke ontwikkeling van de student naar voren. Daarbinnen is de oriëntatie op de christelijke identiteit stevig in het programma verankerd. De primaire plaats van de eigen leervraag van de student bij de invulling van het programma maakt dat de studenten hun leerproces kunnen verbinden met de eigen praktijk en de eigen ontwikkeling. Het panel ziet dat als een verrijking van de leerervaringen van elke student. De studenten behalen binnen deze individueel georiënteerde aanpak niettemin dezelfde voor deze hbo-master vastgestelde eindkwalificaties, omdat zij allen aan de leerdoelen van de modules moeten voldoen die tot de eindkwalificaties leiden.

Het panel beoordeelt de literatuur die voorgeschreven is, als inhoudelijk relevant en van een voldoende hbo-masterniveau.

Wel acht het panel het raadzaam dat de opleiding de onderzoeks- en innovatietraditie waarin zij wil werken, nader expliciteert. Deze oogt thans diffuus. Duidelijker keuzes voor toe te passen onderzoeks- en innovatiemethoden zouden hier op hun plaats zijn. De opleiding zou de wijze waarop het masteronderzoek van de student kan bijdragen aan voortgaande innovaties van de onderwijspraktijk, als punt voor aandacht voor haar studenten kunnen meenemen.

Het panel is van oordeel dat de opleiding veel zorg besteedt aan de actualisering en verbetering van het programma. Een aantal sprekende voorbeelden heeft het panel daarvan gezien.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 3 Inhoud van programma als voldoende.

5.4 Standaard 4: Vormgeving van programma

Standaard 4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Zoals ook onder standaard 3 is aangegeven, is het programma gestructureerd in vier semesters en drie leerlijnen. Binnen de semesters zijn steeds drie tot vier modules opgenomen. Met uitzondering van de internationale studiereis behoren deze modules tot een leerlijn die steeds verdeeld is in een aantal bijeenkomsten. Het semester is opgehangen aan het betreffende thema binnen de themalijn. De studenten gebruiken de thema's als input voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling in de tutoraatslijn. Elk van de thema's borduurt voort op de voorafgaande thema's en het laatste en vierde thema beoogt de integratie van alle thema's. Door de centrale plaats van de eigen leervraag verbinden de studenten de thema's en leerlijnen met elkaar.

Aan het begin van het programma wordt een tweedaagse bijeenkomst belegd met de docenten en alle studenten. Het doel daarvan is enerzijds de studenten in te wijden in de opleiding en anderzijds hen intensief kennis te laten maken met elkaar en groepsvorming te stimuleren.

Het programma van de opleiding omvat voor een overwegend deel zelfstudieactiviteiten door de studenten. Dat is ook te zien aan het beperkte aantal contacturen dat in § 3.1 is aangeduid. De studenten worden geacht in hun eigen tijd de voorgeschreven literatuur te bestuderen en in hun eigen tijd en deels binnen de eigen werkkring zowel de voorbereidings- als de praktijkopdrachten uit te voeren. Het bestuderen van de literatuur en het maken van de (formatieve) voorbereidingsopdrachten dienen ter voorbereiding op de bijeenkomsten. Door deze opdrachten kunnen de studenten beter zicht krijgen op waar ze staan in termen van de kennis en inzichten waarover ze beschikken en op wat de toegevoegde waarde van de bijeenkomsten is. Zij leveren hun uitwerking van de opdrachten in bij de docent in die er vervolgens op ingaat tijdens de bijeenkomsten. De bedoeling van de opleiding hierbij is dat de zelfstudie en de contacturen op elkaar aansluiten. Tijdens de collegedagen spreken de docenten en de studenten evenals de studenten onderling over de leerstof. Tussen de collegedagen in zijn de docenten ook bereikbaar voor vragen van studenten. Aan het einde van de modules maken de studenten de (summatieve) praktijkopdrachten.

Overwegingen

De opleiding heeft naar het oordeel van het panel voor een adequate en doorzichtige structuur gezorgd waardoor de studenten weten waar ze zich op toeleggen en welke stappen ze door het programma heen zetten op het pad naar het afstuderen. Op basis van de eigen leervraag kunnen de studenten een in hoge mate op hun eigen mogelijkheden afgestemd individueel leertraject afleggen als gevolg waarvan zij hun persoonlijke leerdoelen kunnen realiseren.

Het panel acht de tweedaagse bijeenkomst van de studenten aan het begin van de opleiding om elkaar te leren kennen een zinvol onderdeel van het programma. Samenwerking en uitwisseling van inzichten tussen de studenten in het programma worden daardoor ondersteund.

De interactie tussen zelfstudie en contacturen is naar het oordeel van het panel voldoende geborgd. Doordat de studenten hun voorbereiding op de bijeenkomsten bij de docenten moeten inleveren en vervolgens op basis van de input tijdens de colleges afrondende opdrachten moeten maken, kunnen zij de aansluiting bewerkstelligen tussen de zelfstudie en het contactonderwijs en ontstaat in didactisch opzicht een geheel.

Het panel acht zowel de eigen leervraag van de student als sturend element in het programma positief alsook de krachtige interactie tussen de zelfstudie en de contacturen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 4 Vormgeving van programma als goed.

5.5 Standaard 5: Afstemming op instromende studenten

Standaard 5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding is begonnen in 2009. In dat jaar zijn twaalf studenten aan de opleiding begonnen. In het jaar 2010 bedroeg dat aantal vier studenten. In 2011 zijn er geen studenten ingestroomd. In 2012 zijn tien studenten aan de opleiding begonnen. In het jaar 2013 is dat aantal gestegen tot 27 studenten. De studenten zijn werkzaam in scholen van primair, speciaal, voortgezet en middelbaar en hoger beroepsonderwijs. De ervaring van de opleiding is dat deze diverse samenstelling voor de studenten bevruchtend werkt.

De toelatingseisen voor de student omvatten allereerst een diploma op minimaal bachelorniveau van een *lerarenopleiding*. Zoals bij standaard 3 is aangegeven, kan een kandidaat verder alleen aan de opleiding beginnen, als hij een eigen leervraag heeft geformuleerd. Om deze leervraag te onderbouwen en te expliciteren, dient de aankomende student een zogenoemd *position paper* in te leveren. Daarnaast moet de kandidaat de argumenten aanreiken waarom hij aan deze opleiding wil beginnen en beschikken over een duidelijke motivatie om de opleiding te volbrengen. Tenslotte moet de kandidaat in het onderwijs werkzaam zijn. De opleiding voert met iedere aankomende student een assessmentgesprek om deze zaken te toetsen. Kandidaten die onvolledig aan de formele toelatingseisen voldoen maar wel over een hbo- of wo-diploma in een verwant vakgebied beschikken en tevens in het onderwijs werkzaam zijn, kunnen worden toegelaten. De opleiding moet dan wel de overtuiging hebben dat deze student de opleiding met succes zal kunnen volbrengen.

Overwegingen

Het panel acht de gehanteerde toelatingseisen passend voor een hbo-masteropleiding leren en innoveren (in het onderwijs). De toelatingsprocedure acht het panel toegesneden op en effectief voor het beoogde competentieprofiel. Een goed onderbouwde eigen onderwijskundige leervraag en een stevige motivatie zijn daarbij naar het oordeel van het panel terecht belangrijke toetsingselementen. Door de eisen die de opleiding stelt, laat zij naar het oordeel van het panel vooral kandidaten toe die een reële kans op slagen in het programma hebben. Het panel adviseert de opleiding wel desgewenst de aankomende studenten de mogelijkheid van een colloquium doctum te bieden.

Het toesnijden van het onderwijsaanbod op een eigen leervraag ziet het panel als een krachtig en positief differentiatiemiddel dat in hoge mate recht doet aan eigen mogelijkheden en contexten van iedere kandidaat.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 5 Afstemming op instromende studenten als goed.

5.6 Standaard 6: Studeerbaarheid van programma

Standaard 6. Het programma is studeerbaar.
--

Bevindingen

Zoals onder standaard 4 is beschreven, belegt de opleiding een tweedaagse bijeenkomst waarin de studenten elkaar goed leren kennen. Hier wordt voor de studenten de basis gelegd om met andere studenten samen te werken.

Voor de bijeenkomsten in alle leerlijnen geldt een aanwezigheidsplicht. Studenten die verzuimen, dienen een aanvullende opdracht in te leveren. De voorbereidingsopdrachten voor de bijeenkomsten leggen het verband tussen de zelfstudie en de bijeenkomsten. Tussen de bijeenkomsten door zijn de docenten te bereiken voor vragen. De docenten hebben desgevraagd aangegeven dat ze de interactie met de studenten als intensief en waardevol ervaren. De studenten op hun beurt geven aan dat de docenten goed benaderbaar zijn en snel op hun vragen reageren. De criteria waaraan zij moeten voldoen bij de opdrachten aan het einde van de modules zijn hen helder.

De planning van de studiereis in het programma is het afgelopen jaar op basis van reacties van studenten verbeterd waardoor de nieuwe groep studenten zich daar beter op heeft kunnen voorbereiden. Het panel kreeg hier, maar ook op bij andere standaarden, zicht op duidelijke voorbeelden dat de opleiding concreet rekening houdt met ervaringen en suggesties van studenten zowel als van het werkveld.

De studenten met wie het panel heeft gesproken, ervaren de studie als zwaar maar met voldoende inzet zeker te doen.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat het programma, mede door de individuele oriëntatie, studeerbaar is voor de studenten, ook al ervaren zij het als een zware studie. De opleiding stelt veel in het werk om de studeerbaarheid van het programma te bevorderen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 6 Studeerbaarheid van programma als goed.

5.7 Standaard 7: Omvang en duur van programma

Standaard 7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De opleiding beantwoordt aan de wettelijke eisen voor een hbo-masteropleiding. De opleiding telt in totaal 60 EC. De duur van de opleiding is twee jaar. De studenten volgen het programma in deeltijd en studeren ongeveer 20 uur per week. Daardoor komen zij aan het aantal uren dat overeenstemt met 60 EC.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de omvang en de duur van het programma van de opleiding voldoen aan de wettelijke eisen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 7 Omvang en duur van programma als voldoende.

5.8 Standaard 8: Personeelsbeleid

Standaard 8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

De formele verantwoordelijkheid voor de opleiding ligt in handen van een opleidingsmanager. De dagelijkse coördinatie is toevertrouwd aan een studieleider. Het is een bewuste keuze om deze studieleider geen onderwijsaanbod te laten verzorgen. Hierdoor kan deze onafhankelijk en onpartijdig van zowel docenten als studenten functioneren. De studieleider is behalve bij de dagelijkse coördinatie van de activiteiten van de docenten zeer nadrukkelijk inhoudelijk betrokken bij de uitwerkingen van de thema's en leerlijnen van de opleiding.

Voor de functies van de docenten die in de opleiding werken, zijn profielschetsen opgesteld. Daarin staan de vakinhoudelijke, didactische en organisatorische eisen waaraan de docenten moeten voldoen.

De docenten hebben geen 'formeel' dienstverband bij de opleiding maar verzorgen, werkend bij één van de betrokken hogescholen, onderwijs in deze masteropleiding. De studieleider voert functioneringsgesprekken met de docenten van de opleiding maar deze gesprekken hebben geen formele status in termen van de beoordeling van de docenten. Deze gesprekken zijn voorbehouden aan hun leidinggevende in de hogeschool waar ze een dienstverband hebben. Daarnaast worden op incidentele basis externe expertdocenten aangetrokken die één of meer bijeenkomsten kunnen verzorgen.

De docenten kunnen volgens hun arbeidsovereenkomst bij de participerende instelling 8% van hun jaartaak aan scholing besteden. De opleiding zet daarbij in op de verhoging van de deskundigheid rond toetsing en onderzoeksvaardigheden. Ook is de wens meer gepromoveerden te verbinden aan de opleiding. Daadwerkelijke streefdoelen zijn evenwel nog niet opgesteld.

Overwegingen

Het panel acht de organisatie van de opleiding weloverwogen en effectief en ziet vooral in de studieleider een zinvolle functie voor de inhoudelijke aansturing en coördinatie van de opleiding.

Het panel beschouwt het personeelsbeleid rond de aanstelling van docenten binnen deze opleiding en de scholing van hen op zich als voldoende. Gerichte professionaliseringstrajecten voor docenten en tutoeren op het gebied van het opzetten van onderzoek en innovatie en het verslagleggen daarover is een mogelijk winstpunt.

Wellicht kan de professionaliteit van de docenten aan kracht kan winnen wanneer zij (al dan niet verplicht) in hun individuele persoonlijke ontwikkelingsplannen op de master gerichte ontwikkelingsonderwerpen opnemen, die tijdens voortgangs- en/of functioneringsgesprekken besproken worden met de studieleider respectievelijk de leidinggevende.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 8 Personeelsbeleid als voldoende.

5.9 Standaard 9: Kwalificaties van personeel

Standaard 9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Getuige de curricula vitae beschikken de docenten in het algemeen over de benodigde vakinhoudelijke kennis en hebben ze ruime ervaring in het verzorgen van onderwijs. Ze hebben meer of minder ervaring in het doen van op wetenschappelijke basis gefundeerd onderzoek en weten de relatie te leggen met de beroepspraktijk.

Van de vaste docenten van de opleiding beschikken zes van in totaal zeven docenten over een opleiding op masterniveau. Daarnaast is één van deze zeven docenten gepromoveerd. De studieleider en één van de docenten volgen nu een promotietraject.

De docenten werken in deeltijd voor de opleiding. Zij vervullen hun taken voor de opleiding naast de taken die voortvloeien uit hun functie op de betreffende instelling. Veel van de docenten zijn betrokken bij een lectoraat en verrichten daarbinnen onderzoek. Eén van hen is lector. Verder zorgen zij voor studieloopbaanbegeleiding en supervisie. De docenten van de opleiding bespreken hun modules en colleges met elkaar, wisselen werkwijzen en producten uit rond lesgeven en onderwijs en leggen bij elkaar lesbezoeken af.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de door de instelling voor de opleiding aangezochte docenten in het algemeen voldoende tegemoetkomen aan eisen van vakinhoudelijke kennis en didactische vaardigheden ten behoeve van deze hbo-master. Wel kan de opleiding aan kracht winnen door een professionaliseringbeleid uit te werken over de drie inrichtende instellingen heen wat onder meer zou resulteren in toename van het aantal gepromoveerden.

Het collegiale overleg tussen de docenten wordt door het panel gewaardeerd, omdat dat overleg kan leiden tot voortgaande ontwikkeling van de professionaliteit van de docenten.

Het panel heeft een enthousiast team ontmoet dat betrokken is, zich wil inzetten en kritisch kijkt naar mogelijke verbeteringen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 9 Kwalificaties van personeel als voldoende.

5.10 Standaard 10: Omvang van personeel

Standaard 10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De organisatie van de opleiding is als volgt. De verantwoordelijkheid berust bij de opleidingsmanager. De dagelijkse leiding is in handen van de studieleider.

Zoals onder § 3.1 naar voren is gebracht, heeft de opleiding een student-docentratio van 21 : 1. De personele inzet is gericht op deze ratio.

Overwegingen

Het panel acht de verhouding tussen het aantal docenten en studenten adequaat. Van de studenten met wie het panel heeft gesproken, heeft het panel begrepen dat het onderwijs en de begeleiding door de docenten voldoende intensief zijn.

In de ogen van het panel is de omvang van het team weliswaar toereikend voor de opleiding maar tegelijkertijd kwetsbaar vanwege de geringe omvang. Die kwetsbaarheid komt met name naar voren waar het gaat om de studieleider en de docent die verantwoordelijk is voor de onderzoekslijn, zowel als de begeleiding van de bachelorproeven. In deze beide gevallen is slechts één persoon daarmee belast en is er geen duidelijke achtervang.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 10 Omvang van personeel als voldoende doch, zoals gezegd, kwetsbaar.

5.11 Standaard 11: Huisvesting en voorzieningen

Standaard 11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding is gehuisvest in het gebouw van Driestar Educatief. Dit gebouw biedt ruim voldoende mogelijkheden om het onderwijs te geven. Lesruimtes en collegezalen zijn uitgerust met passende up-to-date ICT-voorzieningen. In het gebouw is draadloos internet beschikbaar, ook voor de studenten van deze opleiding.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de huisvesting en de materiële voorzieningen van de opleiding naar behoren zijn en voldoen aan de te stellen eisen voor deze opleiding.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 11 Huisvesting en voorzieningen als voldoende.

5.12 Standaard 12: Informatievoorziening en studiebegeleiding

Standaard 12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Aan het begin van het jaar ontvangen de studenten een studiegids waar overzichtelijk de nodige informatie over de opleiding in opgenomen is. De studenten kunnen verder via de digitale leeromgeving studiemateriaal en informatie over de opleiding bekijken. Ook hebben ze langs deze weg toegang tot hun studieresultaten. De afdeling studentzaken van de hogeschool verschaft de studenten aanvullende informatie.

De studenten krijgen naar eigen zeggen voldoende ondersteuning en begeleiding van de docenten die de modules verzorgen. Er is intensief contact tussen docenten en studenten tijdens de bijeenkomsten en de docenten plegen tussen de bijeenkomsten door snel op e-mails van studenten te reageren. In het tutoraat gaat de aandacht expliciet naar de begeleiding van studenten uit. Ook in het traject van de masterthesis is de begeleiding intensief, zo hebben de studenten tegenover het panel verklaard. Naast de begeleiding op de opleiding ervaren de studenten doorgaans voldoende ondersteuning van de begeleider op de school of instelling waar zij werkzaam zijn.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de informatievoorziening en de studiebegeleiding voor de studenten de studievoortgang voldoende bevorderen en aansluiten op de behoefte van de studenten. Wel merkt het panel op dat de toegang tot de digitale bestanden nog niet optimaal is.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 12 Informatievoorziening en studiebegeleiding als voldoende.

5.13 Standaard 13: Evaluaties

Standaard 13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

De opleiding volgt het kwaliteitszorgsysteem van Driestar Educatief. Dat systeem is gebaseerd op het INK-model en omvat mede een PDCA-cyclus.

Binnen dat systeem voor kwaliteitszorg vinden periodiek evaluaties plaats. Aan het einde van elk semester worden de schriftelijke evaluaties afgenomen. Deze evaluaties worden uitgevoerd door de dienst kwaliteitszorg van de hogeschool. Naast deze evaluaties wordt aan het einde van elk jaar ook een bredere curriculumevaluatie uitgevoerd.

De norm voor de uitkomsten van de evaluaties is 3,5 op een vijfpuntsschaal. Alle uitkomsten van evaluaties worden besproken met een vertegenwoordiging van studenten. Als een score onder 3,5 komt, dan vindt een verdiepend panelgesprek met een groep studenten plaats door de dienst kwaliteitszorg. De opleidingscommissie bespreekt de resultaten en adviseert het opleidingsmanagement. Van hen wordt dan een passende actie verwacht. De actie en de resultaten worden tot slot aan de studenten teruggekoppeld.

Overwegingen

Het panel beoordeelt het systeem van kwaliteitszorg van de opleiding als toereikend. De opleiding kan steunen op de expertise en ervaring die op dat gebied binnen de hogeschool bestaat.

De systematiek van de evaluaties die binnen dat systeem wordt gehanteerd is regelmatig en verzekert dat tegenvallende prestaties van de opleiding aan het licht komen en ook opgelost worden.

Nadere concretisering van streefdoelen onder meer wat het studierendement en opleidingsniveau van de docenten betreft zou de opleiding verder kunnen versterken.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 13 Evaluaties als voldoende.

5.14 Standaard 14: Verbetermaatregelen

Standaard 14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

De opleiding heeft in de loop der jaren een aantal verbeteringen aangebracht. Een voorbeeld daarvan zijn de verbeteringen als gevolg van de aanbevelingen uit de visitatie van oktober 2008.

Daarnaast is, zoals onder standaard 3 naar voren is gebracht, in 2012 een aantal ingrijpende verbeteringen in de structuur van het programma doorgevoerd. Bovendien heeft de opleiding in 2013, zoals onder standaard 16 nader zal worden toegelicht, de toetsing en beoordeling verregaand aangepast.

Ook kleinere aanpassingen als de terugkoppeling van verbeteracties naar de studenten waar dat voor nodig was, zijn opgepakt en hebben tot betere resultaten geleid.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding een reeks van verbeteringen heeft doorgevoerd. Het panel waardeert de verregaande aanpassingen in het programma zowel als in de toetsing en beoordeling die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Voor het panel wijzen deze in de richting van een energiek verbeterbeleid.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 14 Verbetermaatregelen als voldoende.

5.15 Standaard 15: Betrokkenheid van stakeholders

Standaard 15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De opleiding kent een opleidingscommissie die het opleidingsmanagement adviseert onder meer naar aanleiding van de resultaten van evaluaties onder de studenten. De studentleden leggen ook direct hun oor te luisteren bij hun medestudenten en brengen dat in de opleidingscommissie in. Deze commissie heeft de afgelopen tijd het onderwijs- en examenreglement van de opleiding kritisch doorgenomen en heeft aanpassingen voorgesteld.

De opleiding beschikt verder over een examencommissie die door het College van Bestuur is ingesteld. De examencommissie zendt haar jaarverslag met daarin het verslag van de werkzaamheden naar het College van Bestuur van de hogeschool. De taken van deze commissie zijn in de onderwijs- en examenregeling opgenomen en omvatten de taken die in de wet voor een examencommissie zijn vastgesteld.

Zoals bij standaard 13 naar voren gebracht, wordt de studenten regelmatig een schriftelijke evaluatie afgenomen. Ook zijn zij in panelgesprekken en via de opleidingscommissie betrokken bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding. De docenten bespreken in de docentenvergadering de resultaten van de evaluaties en zijn betrokken bij eventuele verbeteracties die daaruit voortvloeien. Ook hebben de docenten een vertegenwoordiging in de opleidingscommissie.

De opleiding heeft regelmatige contacten met het werkveld waardoor zij een goed zicht heeft op hoe de opleiding daar ontvangen wordt. De opleiding heeft nog geen uitgewerkt beleid om haar alumni te volgen of hen te benaderen met vragen rond de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk.

Overwegingen

Het panel acht het functioneren van zowel de opleidingscommissie als de examencommissie voldoende. Beide organen houden zich aan de wettelijke taken en spelen een belangrijke rol binnen de opleiding. Wel verdienen volgens het panel deze commissies aandacht om de kwaliteitszorgprocessen op het niveau van de opleiding te blijven borgen.

Het panel heeft waargenomen dat de studenten en de docenten zowel via de opleidingscommissie alsook in de vorm van het invullen of doornemen van de evaluaties bij de kwaliteitszorg van de opleiding zijn betrokken.

De opleiding onderhoudt naar het oordeel van het panel voldoende voeling met het beroepenveld. Het panel adviseert de opleiding uit te werken op welke wijze (en waarom) zij contacten kan versterken en onderhouden met haar afgestudeerden. Zij kan mede langs die weg de inhoudelijke opzet van de opleiding, als voorbereiding op de beroepspraktijk, voortdurend ijken.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 15 Betrokkenheid van stakeholders als voldoende.

5.16 Standaard 16: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Driestar Educatief beschikt over een toetsbeleid dat is neergelegd in het document *Toetsplan* uit 2013. In dat toetsplan is de visie op toetsen verwoord, zijn kwaliteitseisen voor toetsen geformuleerd en zijn richtlijnen gegeven voor gebruik van toetsmatrijzen en het maken van toetsen. Dit toetsbeleid is ook van toepassing op deze opleiding.

In de toetsen is de relatie gelegd met de eindkwalificaties van de opleiding. De examencommissie ziet toe de kwaliteit van de toetsen, benoemt de examinatoren en is als procesbeoordelaar aanwezig bij de verdediging van de mastertheses en benoemt de examinatoren. De docenten die de toetsen maken, overleggen met hun collega's alvorens de toets naar de studenten gaat (intercollegiale toetsing). De opleiding hanteert een controle op plagiaat.

De toetsing in de themalijnen bestaat onder meer uit literatuurstudies en opdrachten die gelieerd zijn aan de praktijk. De opleiding legt veel in deze toetsing veel nadruk op de theoretische onderbouwing door de studenten. De beoordeling van de opdrachten is in handen van twee beoordelaars. Zij beoordelen elk de opdrachten aan de hand van een lijst met beoordelingscriteria. De toetsing van de tutoraatslijn gebeurt aan het einde van het vierde semester en is gebaseerd op de opdrachten die de student heeft uitgevoerd, het portfolio en de reflectie op de internationale studiereis. In het portfolio verzamelt de studenten bewijsmateriaal over zijn of haar ontwikkeling in de vorm van verslagen, video's en voorbeelden van peercoaching. Ook de beoordeling in de tutoraatslijn is een zaak van twee beoordelaars, zijnde de docent van de tutoraatslijn en een tweede beoordelaar die daar niet bij betrokken is geweest. De onderzoekslijn wordt getoetst aan de hand van de verschillende stappen die de studenten in de loop van deze lijn in het onderzoek zetten. Zo schrijven zij in het eerste semester een kritische review en werken zij een onderzoeksvraag uit. In het tweede semester schrijven ze een onderzoeksopzet en een theoretisch kader. In het laatste semester schrijven zij hun masterthesis. De beoordeling daarvan gebeurt door twee beoordelaars, zijnde de begeleider en een tweede niet betrokken beoordelaar van de opleiding. Deze beoordeling is gebaseerd op het schriftelijk werk en op de presentatie die de student houdt. Zoals gezegd, kijkt de examencommissie mee naar het proces van afstuderen. Om af te kunnen studeren dienen de studenten alle modules, inclusief de masterthesis met een voldoende te hebben afgerond.

De mastertheses van de eerste cohorten van de opleiding die in 2011 en 2012 zijn afgestudeerd, hadden eerder het karakter van een verslag van de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de studenten. De opleiding heeft dat waargenomen en gezien dat voor de conceptuele, methodologische en analytische kwaliteit van de afstudeerwerken in de vorm van een masterthesis versterking nodig was. In 2013 is daarom een nieuw document geschreven waarin de bedoeling van de masterthesis en de toets- en beoordelingscriteria nadrukkelijk zijn aangescherpt. In dat document is overigens ook de beoordeling van de andere modules uitgeschreven. Vanaf het jaar 2013/2014 dient de masterthesis in de vorm van een artikel geschreven te zijn. Dit artikel moet in beginsel publicabel zijn en behoort dan ook aan welomschreven methodologische en conceptuele eisen te voldoen. Tevens zijn dan omvang en structuur van het artikel duidelijk omschreven. Het streven is dat het artikel ook daadwerkelijk in een vaktijdschrift te plaatsen. De beoordelingscriteria voor de thesis zijn uitgeschreven. De studenten schrijven de thesis gewoonlijk alleen. Het is echter toegestaan dat getweeën te doen waarbij de individuele bijdrage van elk van de studenten zichtbaar dient te worden geborgd.

Overwegingen

Het panel acht het toetsbeleid van de opleiding een document waarin adequate richtlijnen zijn opgenomen en dat als kader voor de toetsing geschikt is. Zowel taken van de examencommissie als het intercollegiale overleg over de toetsing tussen de docenten alsook het getweeën beoordelen van de toetsen ter afsluiting van de modules zijn voor het panel evenzoveel waarborgen voor de kwaliteit en het niveau van de toetsing. Het panel acht de toetsvormen geschikt in het licht van dat wat de studenten zouden moeten beheersen, gezien de te bereiken eindkwalificaties. Het panel staat positief tegenover het systeem van formatieve toetsing en de feedback op de opdrachten. De formats van de beoordeling zijn bekend. Wel zouden de beslisregels voor de beoordeling verder ontwikkeld kunnen worden.

Het panel constateert wel dat de opleiding winst kan boeken bij de verdere uitwerking van enkele formele zaken rond de toetsing, zoals het leesbaar en van datum voorzien laten tekenen van stukken door de beoordelaar(s) en student en het bewaren van gemaakte toetsen waaronder de thesis. Verder bepleit het panel een uitgewerkt en vastgesteld beleid te voeren als het gaat om het afstuderen alleen of in tweetallen, mede gelet op de individuele oriëntatie van de studie. Als een innovatieproject of ontwikkelingsproces dat ten grondslag ligt aan het afstudeeronderzoek omvangrijk is, kan het voorkomen dat weliswaar de analyse, de oplossingsrichting en de aanpak daarbinnen vallen maar de implementatie van de innovatie niet. Die gebeurt dan buiten de opleiding. Het panel adviseert de opleiding te onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is de implementatie van een innovatie of ontwikkeling geheel of gedeeltelijk binnen de opleiding te laten plaatsvinden.

Het panel heeft alle tien mastertheses die tot nu toe zijn geschreven, bestudeerd. Dat zijn theses van studenten uit de cohorten 2009 en 2010 die afstudeerden in 2011 en 2012, voor de eerder besproken ingrijpende aanpassingen in het curriculum en de toetsing. Daarnaast heeft het panel ook de afzonderlijke toetsen van de modules nauwkeurig bestudeerd. Van de door het panel bestudeerde theses zijn er drie door het panel als onvoldoende beoordeeld. Over het algemeen bleek ook de becijfering van theses te hoog te zijn. Daar staat, zoals gezien, tegenover dat deze theses nog onder een voorbij regime zijn geschreven. De opleiding heeft zelf ingezien dat een verandering en verbetering nodig was.

Het panel is ervan overtuigd dat de toepassing van de nieuwe beoordelingssystematiek die nu voor de masterthesis geldt, zal zorgen voor een adequate beoordeling ervan op de eisen die zijn te stellen aan een masterthesis voor deze opleiding. Daarom heeft het panel vertrouwen in het niveau dat de opleiding weet te realiseren. Zoals gezegd, hangt het afstuderen niet alleen af van de thesis maar ook van de toetsen van de overige modules. Al deze toetsen moeten voldoende zijn, wil de student kunnen afstuderen. De toetsen die het panel heeft bestudeerd, hadden betrekking op alle drie leerlijnen. Daarbij is zowel naar de toetsen zelf als naar het gemaakte werk gekeken. Het panel komt daarin tot de conclusie dat het niveau van alle toetsen die zijn bestudeerd, zich bevindt op het niveau van de hbo-master op dit vakgebied. De beoordelingen die de examinatoren hebben afgegeven, zijn een betrouwbare afspiegeling van het niveau dat de studenten hebben bereikt. De criteria voor de beoordeling zijn helder.

Samengevat, is het panel van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en adequaat kan aantonen dat de studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren, zowel in termen van de discipline als in termen van het hbo-masterniveau dat van hen wordt gevraagd.

Het panel heeft desgevraagd van de vertegenwoordigers uit het beroepenveld waarmee het panel sprak, vernomen dat de afgestudeerden binnen hun scholen en instellingen bijzonder gewaardeerd worden. Daarnaast wijst ook de groeiende instroom van studenten uit dat het werkveld de waarde van de afgestudeerden meer en meer onderkent.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als voldoende.

Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek

Agenda locatiebezoek op 29 oktober 2013 te Gouda (vermelding namen van personen zonder eventuele titels)

08.30 uur – 09.30 uur	Aankomst en overleg visitatiepanel (besloten)
09.30 uur – 10.00 uur	College van Bestuur, opleidingsmanager en studieleider R. Rottier (voorzitter College van Bestuur), W. Lindhout (opleidingsmanager master Leren en Innoveren), L. Visser (studieleider master Leren en Innoveren)
10.00 uur – 11.20 uur	Studieleider en inhoudelijk kernteam L. Visser (studieleider master Leren en Innoveren), B de Muynck (docent themalijn 1), A. Nicolai (docent themalijn 2), P. Ruit (docent tutoraat)
11.30 uur – 12.30 uur	Examencommissie en bij toetsing betrokken personen A. Nicolai (voorzitter examencommissie, docent), B. de Muynck (secretaris examencommissie, docent), H. de Gier (adviseur examencommissie), P. Ruit (docent)
12.30 uur – 14.00 uur	Documentenonderzoek, lunch panel (besloten); 12.30 uur – 13.00 uur open spreekuur
14.00 uur – 14.30 uur	Rondleiding faciliteiten
14.30 uur – 15.15 uur	Kwaliteitscoördinator en leden opleidingscommissie N.A. Broer (manager kwaliteitszorg en kennisontwikkeling), P. Ruit (lid opleidingcommissie, docent tutoraat), A. de Muynck (lid opleidingscommissie, tweedejaars student)
15.15 uur – 16.15 uur	Docenten B. de Muynck (docent themalijn 1), A. Nicolai (docent themalijn 2), C. van de Berg (docent themalijn 3, studiereis), J. Oosterhuis (docent onderzoekslijn), E. Aanen (docent tutoraat), P. Ruit (docent tutoraat)
16.30 uur – 17.15 uur	Studenten en alumni I. Balwant-Gir (eerstejaars student, docent MBO), A. van Vliet (eerstejaars student, docent SBO), S. Badoella (tweedejaars student, opleidingsmanager HBO), L. Lok (tweedejaars student, docent PO), L. Nijgh (tweedejaars student, manager Argos Academy), C. van Veelen (alumnus, docent PO), H. de Braal (alumnus, docent VO)
17.15 uur – 18.30 uur	Diner en aanvullend documentenonderzoek panel (besloten)
18.30 uur – 19.15 uur	Vertegenwoordigers beroepenveld F. van Hartingsveld (bestuurder VO), A. van Kralingen (directeur MBO), J. Molenaar (directeur PO)
19.15 uur – 20.30 uur	Overleg panel (besloten)
20.30 uur – 20.45 uur	Terugkoppeling hoofdlijnen bevindingen door panelvoorzitter aan opleidingsmanagement

Bijlage 2: Bestudeerde documenten

Documenten die zijn bestudeerd voorafgaand aan het locatiebezoek:

- Kritisch Reflectie masteropleiding Leren en Innoveren
- Competentieprofiel master Leren en Innoveren
- Opleidingsmatrix
- Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving programmaonderdelen
- Onderwijs- en examenreglement
- Overzicht onderwijzend personeel
- Overzicht afstudeerders en afstudeerwerk
- Tijdslijn masteropleiding Leren en Innoveren
- Herziening masteropleiding Leren en Innoveren: verantwoording

Documenten die tijdens het locatiebezoek ter inzage lagen:

- Opleidingsplan Driestar Hogeschool 2013-2014
- Strategisch Beleidsplan 2012-2015
- Essenties van christelijk leraarschap
- Identiteit en visie (opgenomen in Studiegids 2013-2014)
- Jaarbeleidsplan opleiding
- Literatuurlijsten
- Gebruikte literatuur, syllabi en collegedictaten, overheadslides
- Moduleboeken
- Profielschets studieleider, (gast)docent en tutor
- Teksten werving docenten en tutor
- Curricula vitae van docenten
- Kwaliteitsmanagementhandboek
- Toetsplan Driestar Hogeschool
- Toets- en beoordelingscriteria bij alle modules
- Toetsen verschillende leerlijnen
- Selectie van door studenten gemaakte toetsen
- Mastertheses met beoordelingen

Bijlage 3: Bestudeerde eindwerken

De door het panel bestuurde eindwerken zijn de volgende. Het gaat om alle tien tot dusver geschreven eindwerken.

- 09BE2710E
- 09BR1901E
- 09GE1207E
- 09KL2404E
- 09KR1801E
- 09SC2701E
- 09SI2410E
- 10BO1811E/10BU2903E
- 10BR0404E
- 10DR0210E

Bijlage 4: Samenstelling visitatiepanel

Het visitatiepanel bestond uit de volgende personen:

- Mevrouw dr. J.J.M. Geldens (voorzitter);
- De heer dr. mr. H.L. Popeijus (deskundige);
- De heer prof. dr. P. Van Petegem (deskundige);
- De heer B. van Os BSc (student).

dr. J.J.M. Geldens (voorzitter)

Mevrouw Geldens is lector Kempelonderzoekscentrum en senioronderzoeker van de Eindhoven School of Education. Zij heeft een veelzijdige ervaring in en met onderwijssectoren als leraar basisonderwijs en speciaal onderwijs, orthopedagoog, lerarenopleider, projectleider (academisch) samen opleiden, (associate) lector en kerndocent master leren en innoveren. Vanaf 2000 is zij zich steeds meer gaan bezighouden met samen (academisch) opleiden. Dat heeft in 2007 onder meer geleid tot haar promotie 'Betekenisvol leren onderwijzen in werkplekleeromgevingen', het in samenwerking met het werkveld ontwikkelen van onder meer een Gesprekswijzer en een Zelfevaluatiekader en het (inter)nationaal presenteren en publiceren over samen (academisch) opleiden. Naast deze activiteiten, adviseert ze bij projectaanvragen omtrent samen (academisch) opleiden en fungeert zij als lid en/of voorzitter van auditcommissies bij erkennings- of accreditatietrajecten. Onder meer van (academische) opleidingsscholen, lectoraten en de Vlaamse lerarenopleidingen Lager Onderwijs.

dr. mr. H.L. Popeijus (deskundige)

De heer Popeijus heeft een 45-jarige, veelzijdige ervaring in en met het merendeel van de onderwijssectoren als leraar, directeur, onderwijsbegeleider, secretaris van de Onderwijsraad en rijksinspecteur, voorzitter van colleges van inspecteurs. Door de jaren heen vervulde hij in het onderwijs vele nevenfuncties onder meer als lid en voorzitter van besturen en van besturen- en vakorganisaties en stond hij mede aan de wieg van diverse baanbrekende onderwijsontwikkelingen, zoals het driedelig schoolwerkplan, scholen en besturenfusies, kwaliteitszorg en onderzoek op de lerarenopleiding en samen opleiden. Voor zijn bijzondere verdiensten in en rond het onderwijs is hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Tot zijn emeritaat in 2011 was hij als lector 'leren in leerwerk gemeenschappen' verbonden aan de lerarenopleiding De Kempel en als senior onderzoeker aan het Instituut voor Leraar en School van de Radboud Universiteit. Als waardering voor zijn verdiensten voor het opleidingsonderwijs is hij bij zijn emeritaat benoemd tot ere-lector. Momenteel is nog verbonden aan de Eindhoven School of Education en begeleidt hij (promotie)onderzoeken met als focus 'samen betekenisvol leren onderwijzen in de werkplekleeromgeving'. Voor de NVAO en op vraag van opleidingen, treedt hij op als lid of voorzitter van auditcommissies zoals bij de erkenning tot (Academische) Opleidingsscholen of bij toetsings- en kwaliteitsvraagstukken. In Vlaanderen is hij lid van de Commissie HBO van de Vlaamse Onderwijsraad. Thans is hij voorzitter van een van de vier visitatiecommissies in het kader van de accreditatie van de Vlaamse lerarenopleidingen.

prof. dr. P. Van Petegem (deskundige)

De heer Van Petegem is als gewoon hoogleraar Onderwijskunde verbonden aan het Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Hij leidt daar de onderzoeksgroep EduBRon en is voorzitter van het Expertisecentrum Hoger Onderwijs. Momenteel is hij ook voorzitter van het Centrum Nascholing Onderwijs van de Universiteit Antwerpen. Zijn huidige onderwijs situeert zich in de eerstegraads lerarenopleiding en in een masterprogramma Opleidings- en Onderwijswetenschappen. Zijn onderzoek situeert zich eveneens op deze onderwerpen maar daarnaast heeft hij een bijzondere interesse voor natuur- en milieueducatie. De heer Van Petegem heeft een uitgebreid publicatierecord, met tal van artikelen in internationale peer-reviewed tijdschriften en artikelen in beleids- en praktijkgerichte tijdschriften. Ook schreef hij mee aan verschillende monografieën. Hij is momenteel editor-in-chief van het wetenschappelijke tijdschrift Studies in educational evaluation.

In het verleden was hij lid van verschillende visitatiecommissies en expertpanels in opdracht van onder meer de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogeschoolraad (VLHORA), de NVAO en het Estonian Higher Education Accreditation Centre (EHEAC).

B. van Os BSc (student)

De heer Van Os studeert aan de masteropleiding Artificial Intelligence van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij heeft aan deze universiteit de bacheloropleiding Kunstmatige Intelligentie afgerond. Hij was onder meer lid van de opleidingscommissie van deze opleidingen en lid van de faculteitsraad van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. De heer Van Os was nauw betrokken bij de voorbereiding van de accreditatie van de opleidingen Kunstmatige Intelligentie/Artificial Intelligence van de Rijksuniversiteit Groningen.

Bijlage 5: Onafhankelijkheidsverklaringen